

2020թ. Արցախի Հանրապետության նախագահի ընտրությունների

երկրորդ փուլ անցած թեկնածուների

նախընտրական ծրագրերը

Նախագահի թեկնածու		Հատված նախընտրական ծրագրից՝ վերաբերող Արցախյան հակամարտությանը	Հատված նախընտրական ծրագրից՝ վերաբերող Արցախ-Հայաստան հարաբերություններին
1.	Հարությունյան Արայիկ Վլադիմիրի («Ազատ Հայրենիք-Քաղաքացիական միացյալ դաշինք»)	Արցախի Հանրապետության միջազգային ճանաչման գործընթացի ակտիվացում: Ադրբեջանա-ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ և վերջնական կարգավորում, որը պետք է բխի Արցախի ժողովրդի անօտարելի իրավունքների և անվտանգության շահերից: Միջազգային սուբյեկտայնության աստիճանի բարձրացում, տարբեր երկրներում բարեկամական շրջանակների ձևավորում, միջազգային կազմակերպությունների հետ համագործակցության ակտիվացում, ցայսօր ձեռքբերված միջազգային կապերի ամրապնդում և գործնականաում:	Մայր Հայրենիքի և Սփյուռքի հետ նոր որակի հարաբերությունների կառուցում:
2.	Մայիլյան Մասիս Սամվելի («Մայիլյան - Նոր Արցախ» դաշինք)	«Տարածքներ՝ խաղաղության դիմաց: Տարածքներ՝ կարգավիճակի դիմաց»: Ո՛չ ու՛՛՛: Երկու հարցերն էլ՝ կարգավիճակ և խաղաղություն, համարվում են ինքնաբավ և չպետք է առաջարկվեն	Անկախացել ենք բոլորից: Ո՛չ: Արցախի Հանրապետության հռչակումը 1991թ սեպտեմբերի 2-ին և դեկտեմբերի 10-ի հանրաքվեն չեն ենթադրել Արցախի անկախությունը

		հայկական կողմերին՝ որպէս սակարկության առարկա: Արցախի անվտանգության երաշխավորող ներկայիս մեր ունեցած կովաններն անձեռնպէլի են և ենթակա չեն սակարկության:	Հայաստանից: Արցախյան առաջին պատերազմի ժամանակ և հրադադարին հաջորդած տարիների ընթացքում առկա էր լայն հանրային համոզմունք, որ միջազգային հանրությանն ավելի ընկալելի լինելու և միջազգային իրավունքի տեսանկյունից առավել շահեկան դիրքերից ներկայանալու համար նպաստավոր է երկու հայկական պետությունների հայեցակարգի որդեգրումը: Որոշակի աշխատանքներ կատարվել են այս ուղղությամբ, ինքս էլ իմ ուժերի ներածին չափ ձգտել եմ մեր երկրի ու ժողովրդի համար առավելագույնը քաղել այդ մարտավարությունից, արձանագրվել են մի շարք ձեռքբերումներ: Արցախի Հանրապետության փաստացի անկախության միջազգային ճանաչումը ամեննին չի հակասում «Միացում»-ի գաղափարին, այլ նպատակ ունի միջազգայնորեն ճանաչելու Արցախի ինքնիշխան իրավունքը՝ տնօրինելու իր ապագան, ինչը ճանապարհ կհարթի դեպի համայն հայության վերջնական պատակի՝ «Միացում»-ի գաղափարի լիակատար իրականացում: Վերջին տարիներին, հատկապես՝ 2016թ ապրիլյան պատերազմից հետո, «Միացում»-ի գաղափարը որպէս արցախյան շարժման միակ նպատակը, կրկին արդիական է դարձել և պահանջում է համազգային ջանքերի կենտրոնացում՝ հստակեցնելու այն ամբողջացած և վերջնականապես ամրագրված իրողություն
--	--	--	---

			դարձնելու ուղիները: Խորապես համոզված եմ, որ «Միացումը» ոչ միայն արցախահայության ամենանվիրական իդան է, այլև ողջ հայության քաղաքական անվերափոխելի կամքը: Այժմ՝ որպէս Արցախի հայության առջև պետական կառավարման պատասխանատվություն հանձն առնող գործիչ, ես վճռականություն եմ հայտնում ձեռնարկել անհրաժեշտ քայլերը՝ մեր միահամուռ և անշրջելի կամքին հասնելու ուղղությամբ, որոնցից առաջնային եմ համարում երկու հայկական պետությունների ինտեգրացիայի խորացումը:
--	--	--	---

**2020թ. Մարտի 31-ին կայացած խորհրդարանական ընտրությունների արդյունքում Արցախի Հանրապետության
Ազգային Ժողովի կազմում ընդգրկված քաղաքական ուժերի**

նախընտրական ծրագրերը

Քաղաքական ուժ		Հատված նախընտրական ծրագրից՝ վերաբերող Արցախյան հակամարտությանը	Հատված նախընտրական ծրագրից՝ վերաբերող Արցախ-Հայաստան հարաբերություններին
1.	«Ազատ հայրենիք-ԲԴՄ» դաշինք <i>(Ծրագիրը նույնական է նախագահի թեկնածու Արայիկ Հարությունյանի նախընտրական ծրագրի հետ)</i>	Արցախի Հանրապետության միջազգային ճանաչման գործընթացի ակտիվացում: Ադրբեջանա-դարաբաղյան հակամարտության խաղաղ և վերջնական կարգավորում, որը պետք է բխի Արցախի ժողովրդի անօտարելի իրավունքների և անվտանգության շահերից: Միջազգային սուբյեկտայնության աստիճանի բարձրացում, տարբեր երկրներում բարեկամական շրջանակների ձևավերում, միջազգային կազմակերպությունների հետ համագործակցության ակտիվացում, ցայսօր ձեռքբերված միջազգային կապերի ամրապնդում և գործնականաում:	Մայր Հայրենիքի և Սփյուռքի հետ նոր որակի հարաբերությունների կառուցում:
2.	«Միասնական հայրենիք» կուսակցություն	Հիմք ընդունելով արցախյան հակամարտության կարգավորման շուրջ ստեղծված իրավիճակը, մասնավորապես բանակցային գործընթացի միակ փաստացի և շոշափելի ձեռքբերումից (1994 թվականի մայիսից անժամկետ զինադադարը, որն արձանագրվել է Կուսակցության նախագահ Սամվել Բաբայանի անմիջական ջանքերով և մասնակցությամբ՝ եռակողմ	Քաղաքական ուժը հետամուտ է ԱՀ և ՀՀ վարած արտաքին քաղաքականության ներդաշնակեցմանը: Քաղաքական ուժը հետամուտ է ԱՀ

		բանակցությունների արդյունքում) հետո ստեղծված ճգնաժամը՝ «Միասնական հայրենիք» կուսակցությունը իրագործելու է երկրի կայուն անվտանգությունն ու զարգացումը երաշխավորող հավասարակշիռ և ճկուն արտաքին քաղաքականություն: Այս համատեքստում մեր երկրի արտաքին քաղաքականության առանցքային խնդիրը լինելու է երկրի անկախության միջազգային ճանաչումը և արցախյան հակամարտության խաղաղ կարգավորումը: Արտաքին քաղաքականության գերխնդիր ունենալով Արցախի անվտանգության ապահովումը, հակառակորդին զսպելու նպատակով ռազմական և ռազմատեխնիկական հավասարակշռության պահպանումը՝ մեր քաղաքական ուժը հետամուտ է՝ • ԱՀ երաշխավորված և անվտանգ միջազգային ճանաչմանը՝ վերջնական նպատակ ունենալով մայր հայրենիքին դեյուրե միավորումը՝ ԱՀ սահմանադրությամբ ամրագրված տարածքների պահպանմամբ, • Արցախի քաղաքական և տնտեսական մեկուսացման հաղթահարմանը, միջազգային և տարածաշրջանային տնտեսական համակարգերում երկրի ներգրավվածության աստիճանի բարձրացմանը, • Արցախյան հակամարտության խաղաղ կարգավորման բանակցային գործընթացում քաղաքական կամքի դրսևորմանը՝ հանդես գալու արցախահայության ինքնորոշման իրավունքի	երաշխավորված և անվտանգ միջազգային ճանաչմանը՝ վերջնական նպատակ ունենալով մայր հայրենիքին դեյուրե միավորումը՝ ԱՀ սահմանադրությամբ ամրագրված տարածքների պահպանմամբ,
--	--	---	---

		պաշտպանության դիրքերից:	
3.	Արցախի «Արդարություն» կուսակցություն	Արցախի Հանրապետության ռազմական անվտանգության բարձրացման, սպառնալիքների կանխարգելման և չեզոքացման նպատակով «Արդարությունը»-ը առանձնապես կարևորում է. • Զինված ուժերի նկատմամբ արդյունավետ հասարարական վերահսկողությունը, • ռազմական ծախսերի արդյունավետության ապահովումը, • զինված ուժերում օրենքի գերակայության և բարեվարքության ապահովումը, • Ժողովրդագրական անվտանգության ապահովումը: • Հավատարիմ մնալ ազգակերտման և պետականաշինության նվիրական գործին, անմնացորդ նվիրումով ծառայել արցախյան շարժումը տրամաբանական ավարտին հասցնելու սրբազան գործին:	«Արդարություն» կուսակցությունը նախանշել և իրականացնելու է հավասարակշռված, հայամետ արտաքին քաղաքականություն ուղղված միասնական Հայաստանի կերտմանը: Արցախի համար Հայաստանն ու Սփյուռքը պետք է դառնան հայկական պետականությունը որպես միասնական առանցք ունեցող ցանցային ամբողջական համակարգ: Ներդրումների իրականացման և ապահովման ուղղությամբ Հայաստանի և սփյուռքի հետ համակողմանի և հետևողական աշխատանքի իրականացում:
4.	ՀՅ Դաշնակցություն	ԱՀ արտաքին քաղաքականության հիմնական նպատակն Արցախի հիմնահարցի, որպես Հայ Դատի բաղկացուցիչ մասի, լիարժեք լուծումն է խաղաղ ճանապարհով՝ Արցախում անցկացված համաժողովրդական հանրաքվեների և Սահմանադրության հիման վրա, միջազգային	Արցախը հայ ժողովրդի միասնության գաղափարական և առարկայական առանցքն է: ԱՀ-ն, ելնելով համայն հայության ամբողջականության գաղափարի գիտակցումից, ազգային շահերը ներկայացնողի իր յուրահատուկ գործոնով կարևոր

		իրավունքի սկզբունքների և նորմերի շրջանակներում: Արցախի Հանրապետության միջազգային ճանաչումը միացյալ հայրենիք կերտելու միջանկյալ հանգրվան է: «Զարգանալ՝ չգիջելով» սկզբունքը Դաշնակցության համար Արցախի հզորացման և հարցի լուծման հիմնական առանցքն է: Այդ նպատակով անհրաժեշտ է՝ — պետության նախաձեռնությամբ, համահայկական մակարդակով մշակել և ընդունել Արցախի խնդրի կարգավորման միասնական հայեցակարգ, որտեղ կհստակեցվեն հայկական կողմի հիմնական մոտեցումներն ու տեսլականը, — մշակել և ընդունել արտաքին քաղաքականության հայեցակարգ, — համախմբել հայրենիքի և Սփյուռքի ներուժն Արցախյան հարցի լուծման գործընթացում, -ԱՀ անվտանգության և միջազգային ճանաչման ասպարեզում առավել կենսունակ դարձնել պետության հետ ՀՅԴ Հայ Դատի գրասենյակների և հանձնախմբերի համագործակցությունը, — բարեկամ երկրների հետ նպատակաուղղված աշխատանքներ ծավալել՝ ընդլայնելով այդ պետություններում ԱՀ դիվանագիտական մարմինների ներկայությունը, — Հայաստանի Հանրապետությունը (այսուհետ՝ ՀՀ) շարունակի լինել ԱՀ անկախության և անվտանգության երաշխավորը, — ՀՀ և ԱՀ միջև կնքել ռազմաքաղաքական համագործակցության պայմանագիր,	դերակատարություն ունի հայության համախմբման և հայապահպանման գործում: Արցախ-Հայաստան-Սփյուռք բազմակողմանի կապերի ամրապնդումն ու զարգացումը պետք է հիմնված լինեն փոխշահավետ գործակցության վրա, որ ենթադրում է հետևյալ մոտեցումները՝ — հայ ժողովրդի տարբեր հատվածների միջև համազգային փոխըմբռնման, փոխվստահության, միասնության և համախմբվածության մթնոլորտի ապահովում, — համահայկական քաղաքական, տնտեսական, մշակութային, կրթական խորհրդածողովների, համաժողովների, հավաքների, ինչպես նաև այլ բնույթի միջոցառումների կազմակերպում ԱՀ-ում, իսկ ՀՀ-ում և արտերկրում անցկացվող նման միջոցառումներին՝ Արցախի մասնակցության ապահովում, — ԱՀ, ՀՀ և Սփյուռքի միջև երկարաժամկետ համագործակցության ծրագրերի մշակում և իրականացում, — համահայկական տեղեկատվական դաշտի ձևավորում և բազմակողմանի համագործակցության ծավալում, — Սփյուռքի ներուժի, այդ թվում՝ գիտական, մասնագիտական և ֆինանսական մասնակցության ապահովում ԱՀ սոցիալ-տնտեսական հիմնահարցերի լուծման գործում:
--	--	--	--

		— բանակցային գործընթացում ԱՀ-ն պետք է մասնակցի որպէս լիիրավ բանակցող կողմ: ԱՀ տարածքային ամբողջականությունը տարածաշրջանի կայունությունն ու խաղաղությունը երաշխավորող հիմնական գործոններից է: ԱՀ իշխանությունները պետք է՝ — ամուր կեցվածք ունենան երկրի տարածքային ամբողջականության պահպանման և վերականգնման գործընթացում, — չեզոքացնեն հակաարցախյան քարոզչությունը և միջազգային հանրությանն ընկալելի դարձնեն ԱՀ-ում ընթացող ժողովրդավարական գործընթացները:	
5.	Արցախի Ժողովրդավարական կուսակցություն	<i>Աղբրեջանա-դարաբաղյան հակամարտության կարգավորումը հնարավոր է բացառապես միջազգային միջնորդության մանդատ ունեցող ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահության ներքո ընթացող բանակցությունների միջոցով՝ հիմնված ժողովուրդների իրավահավասարության և խաղաղ գոյակցության սկզբունքների վրա: Արցախի ժողովրդի անվտանգությունը զիջման ենթակա չէ:</i> • Արցախի Հանրապետությունը պետք է մասնակցի բանակցություններին բոլոր փուլերում: Արցախի Հանրապետությունը չի կարող դուրս մնալ հիմնախնդրի լուծմանն ուղղված բանակցային գործընթացից: Հակամարտության անմիջական կողմերի՝ Ստեփանակերտի և Բաքվի միջև ուղղակի շփումների բացայակության պայմաններում Մինսկի	Հետամուտ ենք լինելու Հայաստան-Սփյուռք-Արցախ փոխգործակցության համար նպաստավոր պայմանների ապահովմանը, համատեղ ծրագրերի իրականացմանը, ինչպես նաև Արցախ վերադարձող սփյուռքահայերի համար անհրաժեշտ պայմանների ստեղծմանը: Նախաձեռնելու ենք համահայկական եռակողմ գործակցությունը ներկայացնող որևէ ձևաչափով քաղաքական մարմնի (օրինակ՝ Համահայկական Սենատի) ստեղծումը:

		խմբի համանախագահները դիվանագիտական միջոցներով պետք է շարունակեն ապահովել Արցախի Հանրապետության մասնակցությունը հակամարտության կարգավորման գործընթացին: • Հիմնախնդիրը պետք է լուծվի միջազգային իրավունքի սկզբունքների հիման վրա: Մենք գտնում ենք, որ ադրբեջանա-ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հիմքում դրված ժողովուրդների ազատ ինքնորոշման, պետությունների տարածքային ամբողջականության, ուժի և ուժի սպառնալիքի չկիրառման միջազգային իրավունքի սկզբունքները բանակցային գործընթացում Արցախի Հանրապետության և Ադրբեջանի Հանրապետության անկախացման իրավական հիմքերի և լեգիտիմությանը վերաբերվող առանցքային փաստերի ու փաստաթղթերի հետ լիարժեքորեն կապելու և դիվանագիտական խողովակներով ու հասանելի բոլոր միջոցներով դրանք բանակցային խոսույթում ընդգրկելու կարիք կա: • Ադրբեջանի օկուպացիայի ներքո են Արցախի Հանրապետության Շահումյանի շրջանը, Մարտակերտի ու Մարտունու շրջանների որոշ հատվածներ: Համաձայն հիմնախնդրի իրավական հիմքերի և Արցախի Հանրապետության սահմանադրության՝ այդ շրջանները պատկանում են Արցախի Հանրապետությանը և պետք է վերադարձվեն:	
--	--	--	--

		- Արցախի ժողովրդավարական կուսակցությունը հետևողական է լինելու ադրբեջանահայության ցեղասպանության կազմակերպիչներին իրավական պատասխանատվության ենթարկելու և Ադրբեջանի հայ համայնքի քաղաքական ու տնտեսական կորուստների փոխհատուցման հարցերը հակամարտության կարգավորման օրակարգում ընդգրկելու հարցում: Արցախի ժողովրդի անվտանգությունը ենթակա չէ զիջման: Արցախի անվտանգության միակ երաշխավորը շարունակում է մնալ Հայաստանի Հանրապետությունը: Կուսակցությունը աջակցելու է, որ Ստեփանակերտը և Երևանը հետամուտ լինեն ռիսկերի նվազեցման մեխանիզմների ներդրմանը: <i>Արտաքին քաղաքականության բնագավառում մենք գերակա ենք համարում Արցախի ժողովրդի ազատ կամարտահայտության արդյունքում ստեղծված անկախ և ինքնիշխան Արցախի Հանրապետության միջազգային իրավական ճանաչումը և միջազգային հանրության հետ ինտեգրումը:</i> - Արցախի Հանրապետության միջազգային իրավական ճանաչման և դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման նպատակով ուղղակի բանակցություններ ենք սկսելու տարբեր երկրների հետ: Նման գործընթաց պետք է սկսել մեր տարածաշրջանում աշխարհաքաղաքական ու աշխարհատնտեսական հետաքրքրությունների	
--	--	---	--

		բախում չունեցող պետություններից: • Համակողմանի քաղաքական կապեր ենք ստեղծելու արտերկրի ժողովրդավարական արժեքներ դավանող և ազգերի ինքնորոշման իրավունքը պաշտպանող կառույցների, կուսակցությունների հետ: Ամրապնդելու ենք կուսակցության կապերը Եվրոպական ազատ դաշինքի հետ և հետևողական ենք լինելու ԵԱԴ-ի միջոցով Եվրախորհրդարանում ու Եվրոպական երկրներում Արցախի Հանրապետության շահերը պաշտպանելու գործում: Նախաձեռնողականություն ենք ցուցաբերելու միջազգային տարբեր կառույցներին ինտեգրվելու ուղղությամբ: • Օգտվելու ենք խորհրդարանական դիվանագիտության ընձեռած հնարավորություններից՝ արտաքին կապերի ընդլայնումը խթանելու ուղղությամբ՝ սերտորեն համագործակցելով ՀՀ Ազգային ժողովի, Սփյուռքի հայկական կառույցների, դիվանագիտական ներկայացուցչությունների հետ: • Հետամուտ ենք լինելու Հայաստան-Սփյուռք-Արցախ փոխգործակցության համար նպաստավոր պայմանների ապահովմանը, համատեղ ծրագրերի իրականացմանը, ինչպես նաև Արցախ վերադարձող սփյուռքահայերի համար անհրաժեշտ պայմանների ստեղծմանը: Նախաձեռնելու ենք համահայկական եռակողմ գործակցությունը ներկայացնող որևէ ձևաչափով քաղաքական մարմնի (օրինակ՝	
--	--	--	--

		Համահայկական Սենատի) ստեղծումը:	
--	--	---------------------------------	--